

מעדני כת

משיעוריו של הגאון רבי נפתלי הכהן קופשיץ שליט"א

פרשת נח תשפ"א שנה שנייה גליון 57

בעניין שואל ששילם על אבידת מה שנאבד לו אחר שנתיאש ממנו הבעלים והשואל אם מחזיר להשואל

ונמצא דאי נימא דלא קנאו השואל כמו שכתב הגר"ח בדעת הרמב"ם הרי החפץ נשאר ברשותו של משאיל אלא שנתיאש ממנו אבל אי לא יצא מרשותו עד שיוכה בו אחר הרי כשמצאו שפיר זכה בשלו ומחזיר תשלומיו לשואל. ואי נימא שקנאו השואל הרי כיון שנתיאש ממנו ומצאו המשאיל שפיר זכה בו ואין צריך להחזיר לו תשלומי שאלתו. **ועכ"פ** לדינא אין יכול לתבעו למשאיל להחזירו דהממע"ה שהרי ספק אם זכה בו השואל ומהני ייאושו כדי שיוכה בו המשאיל ולכן הרי הוא המשאיל מחזיק בו מספק כשלו ופטור.

יבואר אם תשלומין מקנים החפץ להמשלם גם באינו ברשותו

והנה בגמ' המפקיד דף ל"ה מבואר במעשה דכפי שנאבדו וגבו האפדנא לבעלים של הכיפי ולבסוף נמצאו הכיפי ואמרו שמחזיר האפדנא למריה משום דשומא הדר משום ועשית הישר והטוב ולכאורה למה זוכה באפדנא הרי שילם לו משום שאבדו לו הכיפי אבל ברגע שנמצאו הכיפי למה ישאיר האפדנא ברשות המפקיד. **וכתב** באהא"ו פ"ח משאלה ליישב על פי מש"כ רבינו חננאל בסוגיין וז"ל לסוף אישתכח כיפי ואוקירו בדמיהן מריה דכיפי אמר הב לי כיפאי וטול אפדנא והלה אומר לא כי אלא מעדינא דשקלית לאפדנא זכינא אנא בכיפי וברשותי אוקירו עכ"ל והיינו דהשומר טוען שקנה הכיפי, וצ"ב היאך קנה והמבואר דכיון דשילם דמי הכיפי קנה אותם ואף דהו"ל דבר שא"ב מ"מ א"י קנין בדעת מקנה אלא קנין דממילא דכשמשלם על חפץ קונהו וסברא הוא דלא מסתבר דהמפקיד יקבל תשלום על הפקדון וישאר בעלים ע"ז ומהא דאר"ג דהדרי כיפי למריה ע"כ דשומא הדר עכ"ד, ומבואר שקונה גם באינו ברשותו דעצם התשלומין מקנים לו ויש לעיין אם מהני התשלומין לקנות גם אחר ייאוש אם הוא עדיין שלו וצ"ע. **ולדבריו** כל ששילם עבור החפץ הנאבד זכה בו ממילא גם בלא דינא דשילם ולא רצה לישבע שהרי גם באטרחיה לבי דינא אמרין דקנהו וא"כ מבואר דכששילם הרי קנהו להחפץ בתשלומין וא"כ הרי הוא של שואל וכיון שנתיאש ממנו תו לא מצי תבע ליה מן המשאיל שמצאו שהרי זכה בו מן ההפקר.

יבואר אם לא ידע שקנהו אם מהני יאושו להפקיעו ממנו

והנה לכאורה יש להעיר הרי לא ידע שקנהו כלל שהרי לא כל איניש דינא גמירא ליה שהשומר קונה הגניבה בתשלומין או כסברת הגרא"ז גם בלא דינא דמתני' אלא דקנהו גם בלא דעת קניין וכבר הקשה הנתה"מ סימן קצ"ז סד"ך איך קונה בלא דעת קניין וכתב שקונה באומדנא יעו"ש, ושמעתיה מהגאון ר' מרדכי מן זצ"ל לבאר דמאחר שהשומר עושה קניין בשמירה ויש כאן כוונה לקניין שמירה תו מהני נמי מעשה קניין זה שיקנה גם לעצמו כשיגנוב וישלם או שיאמר הריני משלם, שהכוונה לקניין בעיניו כדי שיהא מעשה קניין ולא דבעיניו כוונה לקנות ומבואר בארוכה בדברי יחזקאל סימן נ"ח, ויעיין ברשב"א שכתב דלב ב"ד מתנה שיקנה. **והעירני** הגאון ר' נחום בנצאל שליט"א דאי אינו יודע שזכה בו ומכל מקום קנהו השומר א"כ לא מהני ייאושו ממנו שהרי אינו יודע להתיאש ממנו שהרי אינו יודע שהוא שלו והרי הוא כיאוש שלא מדעת ואכתי הוי שלו ולכן אי נימא שקנהו השואל בתשלומין לא מהני ייאושו ממנו וצריך להחזיר לו תשלומיו כשמצאו המשאיל.

מי שיוצא מביתו אם אינו מקיים מצוות מזוזה ובבית האוצר אם חייב במזוזה כשאינו דר בבית

יבואר אם קנה או שכר בית אם מברך כשיוירד המזוזה ויקבענה שנית

ומי שקנה בית שיש בו מזוזה או ששכר בית שיש בו מזוזה הרי כשנכנס לבית הרי הוא מתחיל לקיים מצוות מזוזה וצריך לברך על המזוזה, וכ"כ ברעק"א שם שהיה דעתו שיברך, אבל לאחר שראה בברכי יוסף שאינו מברך אלא כשעשה מעשה כתב שלא יברך מאחר ולא עביד מעשה קביעות מזוזה.

נשאלתי במי ששאל מחבירו מד מטר למדידה ואבד לו ושילם השואל לבעלים על אבידתו ואחר כך נמצא המד מטר, האם צריך להחזיר הכסף שלקח עבור המד מטר, בפשוטו צריך להחזירו לשואל שהרי שילם לו על אבידתו.

ובזה נראה פשוט דחייב להחזיר לשואל התשלום ששילם לו דהנה אפי' בלא חדושה דמתני' ריש המפקיד שהבעלים מקנה החפץ לשואל כששילם כדי שיוכה ביוקרא או בכפל דבוודאי לא יוכל המשאיל לקחת החפץ לעצמו, אלא כל ששילם על אבידתו ונמצאה האבידה הרי צריך לקבל מן הבעלים או את כספו ששילם או את החפץ שנמצא שהרי אין השואל חייב אלא להשלים חסרונו של הבעלים וכל שנמצאה האבידה הרי הוא חוזר להשואל או הוא או דמיו.

אבל אכתי יש לעיין בזה שהרי הבעלים נתיאשו מן המד מטר שנאבד וממילא כשמצאו האבידה הרי מצאו דבר הפקר אבל מה שנאבד הרי נאבד מהם לגמרי שהרי נתיאשו ממנו וא"כ גם כשמצאו האבידה הרי לא נמצאה אבידה ששיכת להם אלא חפץ של הפקר וא"כ מה ששילם השואל על אבידת שאלתו הרי שילם בדיון שהרי נאבד לו ומה שנמצא אינו של הבעלים, וא"כ יתכן שהבעלים יוכלו לקחת לעצמם החפץ שנאבד אע"פ שכבר קבלו דמיו מן השואל.

אלא דאכתי יש להסתפק למה דנקטו האחרונים הקצוה"ח סימן ת"ו ס"ק א' והנתה"מ סימן רס"ב שיאוש אינו יוצא מרשות בעלים עד דאתי לרשות זוכה הרי כשמצאו הבעלים אחר יאוש הרי מצא את שלו וא"כ הרי הוא חייב להחזיר לשואל את מה ששילם לו שהרי חזרה לו אבידתו, ובספר באר יצחק יו"ד סימן כ"ג חלק על האחרונים הנ"ל וכן הוא בחזון איש ב"ק סימן י"ח ס"ק ג' יעו"ש.

אלא דאכתי יש לדון ולומר דאי נימא דהשואל קנהו לאבידה במה ששילם לבעלים כמו שאמרו במשנה שילם ולא רצה לישבע קנהו השואל והכפל והיוקרא שלו וגם בשואל אמרין כן כמו שאמרו בגמ' ב"מ דף ל"ד אליבא דאביי ששואל ששילם קנהו להאבידה וא"כ הרי הוא שייך להשואל וכיון שהשואל נתיאש ממנו הרי זה יצא מרשותו, וכיון שמצאו הבעלים הרי זכה בו מן ההפקר, וכיון שזכה בו מן ההפקר תו לא בעי להחזיר מה שקיבל מן השואל עבור אבידתו שהרי לא זכה אלא מן ההפקר.

יבואר אם השואל קונה החפץ עצמו בתשלומין

והנה הרמב"ם בפ"ח משאלה כתב דגם בשילם השומר זוכה בהכפל אבל הפרה חוזרת לבעלים ולכאורה כיון דזכה בהפרה כדי לקנות הכפל למה חוזרת להבעלים ובש"ך כתב דכיון דאירי באמר הריני משלם ועדיין לא שילם הרי הוא מחוייב לשלם לבעלים על גניבתה וכיון שחייב השומר לשלם לבעלים למה יקח הפרה לעצמו דהפוכי מטרותא למה לי לכן משלם הפרה לבעלים ורק בהכפל זוכה השומר. **אבל** בחידושי רבינו חיים הלוי פרק כ"ג ממכירה כתב בדעת הרמב"ם דס"ל דלא קנה אלא פרה לכפילא אבל הפרה עצמה שייכת לבעלים ולהכי מחזיר הפרה לבעלים גם כששילם השומר יעו"ש.

והנה למש"כ הגר"ח בדעת הרמב"ם שהשואל לא קנה החפץ ששילם עליו א"כ הרי החפץ עדיין שייך לבעלים וא"כ אפי' אם נתיאש הבעלים אכתי לא יצא מרשותו של בעלים וכיון שמצאו הרי חזרה אבידתו אליו תו צריך להחזיר תשלומי האבידה לשואל.

הנה בתשובות רעק"א בסוף תשובה ט' כתב דלכא"ו כל היוצא מביתו לכמה ימים וחזר צריך לברך על המזוזה משום שכשיצא מביתו הרי אינו מקיים מצוות מזוזה והרי הוא כפשוט טליתו והסחי דעתו מלבישתו ואחר כך חזר ולבשו שחזור ומברך, והכי נמי לכאורה צריך לברך שנית על המזוזה.

אלא שכתב שבברכי יוסף כתב שאינו מברך על המזוזה אלא כשקובע את המזוזה אבל כשאינו מעשה אלא שמתחיל לקיים מצוות מזוזה כשנכנס לביתו אינו מברך.

ויש לעיין שלכאורה היה כדאי שיוריד המזוזה ויקבענה שנית ויברך עליה, שהרי מעט שקנה או שכר בית ונתחייב במזוזה לא בירך על המזוזה, ולכאורה היה צריך להוריד המזוזה ולקבעה ולברך עליה כדי שיהא לו ברכה על מצוותו.

אמנם נראה מדברי האחרונים דס"ל שגם כשמעולם לא קיים בה מצוות מזוזה שוב אינו יכול לברך גם אם יורידנה ויקבענה שנית דהיינו בלא היסח הדעת ממצוותה שוב אינו מברך עליה.

דהנה הש"ך סימן רפ"ו כ' בענין קביעת מזוזה בפתח שאין בו דלת שנחלקו הראשונים אם חייב במזוזה כתב וז"ל ולצאת ידי שניהם יתלה לה הדלת מיד ויקבענה ואם א"א לתלותה מיד יקבענה בלא ברכה או יברך מתחלה גם על אחרת ויהא דעתו גם על זו וכשיתלה בה הדלת יטלנה ויחזור ויקבענה בלא ברכה או יברך על אחרת ויהא דעתו על זו ובוהו יוצא ידי כולם עכ"ל, וכדברי הש"ך פסקו הח"א כלל ט"ו סעיף ט' ובה"ח ס' רל"ח אות י"א.

וברעק"א הק' שם וז"ל יל"ע אמאי יקבענה בלא ברכה דאף לאותה שיטה שמתחילה היתה חייבת מ"מ נראה כיון שנטלה אם יחזור ויקבענה צריך לברך זולת שנאמר דכוונת הש"ך לשיטת הפוסקים באו"ח ס' ח' דפשט טלית אדעתא לחזור וללבוש מיד אין צריך לברך שנית, והיינו ע"כ כיון שדעתו לחזור וללבוש הוא כאילו לא פשט כלל וא"כ לאותה שיטה אפשר דה"ה במזוזה אם נטלה אדעתא לחזור ולקבעה מיד היו בלא נטלה וא"צ לברך ועיין עכ"ל.

אכן אכתי צ"ע שהרי כ' רעק"א בתש' תנינא תש' י"ג שאם קבע מזוזה ולא בירך יכול אכ"כ לברך וכמש"כ הרא"ש דכל שיש שיהיו מצוה יכול לברך אח"כ, וכ' הגרעק"א וכן מזוזה בפתחו ולא בירך בשעת קביעתו אף שאינו עושה מעשה מ"מ כל רגע הוא תחלת מצוה דאילו נטלו המזוזה לא יהיה לו המצוה מכאן ולהבא וה"נ הכא אמאי

והנה מה שכתב ברעק"א להוכיח מהמגן אברהם דכשאנו מצוין בביתו אינו מקיים מצוות מזוזה הוא ממש"כ המג"א סימן כ"א סק"ב שהביא מהאריז"ל שיש ללבוש ציצית בלילה, והוכיח כן מגמ' מנחות גבי דוד המע"ה שהיה בבית המרחץ ונצטער שהיה ערום מן המצוות עד שנוכר במילתו. ומשמע דבליילה לא היה ערום מן המצוות, וע"כ דלכש ציצית בלילה. וכ' המג"א דדבריו דברי קבלה היא נקבל אבל לדין יש תשובה דיש לדחות שבליילה היה לו מצוות מזוזה משא"כ בבית המרחץ. וזוהי הוכיח הרעק"א דכשיצא לבית המרחץ אינו מקיים מצוות מזוזה, ולכן נסתפק שיצטרך לברך על המזוזה כשחוזר לביתו אחר שלא קיים מצוות מזוזה כשלא היה בביתו יע"ש.

ולדבריו של הרעק"א הרי כל אדם בכל ימות השנה בכל עת שיושב בביתו הרי הוא מקיים מצוה וכשיצא מביתו הרי הוא מפסיק לקיים מצוותו ולכאורה היה ראוי לשהות בביתו כל אימת שיוכל לו כדי לקיים מצוות מזוזה וכמו שכתב היסוד ושורש העבודה לגבי מצוות סוכה שבכל רגע ששונה חוץ לביתו הרי הוא מבטל מצוות סוכה והכי נמי לגבי מזוזה הרי הוא מפסיד מצוות מזוזה בכל עת ששונה חוץ לביתו והוא פלא.

יבואר דהפמ"ג ג"כ ס"ל דכל שהוא מיועד לדירה לא מחייב משום בית האוצר

ויעיין בפתחי תשובה יו"ד סימן רפ"ה סק"א שכתב בשם הפמ"ג סימן ל"א שאם נודע לו בשבת ויו"ט שאין לו מזוזה שאם יש לו בית אחר שיש בו מזוזה מחויב לצאת מביתו, אבל אם לית ליה בית אחר אין צריך לצאת מביתו.

ולכאן מדברי הפמ"ג מבואר כמש"כ ברעק"א דכשיצא מביתו לא מחייב במזוזה משום בית האוצר שהרי הפמ"ג כתב שיעצא מביתו, ובפשטות לא איירי בגברא ערטיאלי שאין לו בביתו כלום אלא אפי' שיש לו בביתו חפצים אכתי ס"ל שיעצא מביתו או שידור בחדר שבביתו שיש בו מזוזה ואע"פ שגשאר בחדרו חפצים, אלא ע"כ דס"ל דבית המיוחד לדירה לא מתחייב כבית האוצר כשיצא מביתו וצ"ע.

והנה בגליון הקודם הערנו דביסוד ושורש העבודה בשער המים בעניני סוכה כתב וז"ל ועל זה ידוע לב כל הדושים לבקרים תפקדו לרגעים תבחנו שכמה רגעים בחג מטייל אדם בביתו חוץ לסוכה על לא דבר הכרחי כלל ועובר בכל רגע מ"ע כנ"ל או לאותו בושא או לאותו חרפה אם אומרים לו אחר פטירתו מעה"ז בוא חשבון מכמה מאות ואפלים מ"ע מן התורה של בסוכות תשבו שעבר בימי החג על כל רגע ורגע ששהה חוצה לה מבלי הכרח והשהות מצטרפות לחשבון גדול כנ"ל וכמו שכשששהה חוצה לה עובר בכל רגע על מ"ע מן התורה כנ"ל כן הדבר הזה מדה טובה מרובה שבכל רגע ורגע שהוא שוהה בסוכה מקיים מ"ע זו לכן מהראוי לאדם שירגיל א"ע לחשוב

^א ושמעתי מידיו ש"ב הגאון רמ"מ לובין שליט"א לכאורה ראייה לזה מבהכנ"ס דפטור ממזוזה ואע"פ שהוא בית האוצר לכל כלי בהכנ"ס ששייכים לציבור ועוד כלי קודש ששייכים לציבור

לא יברך עכשיו על המזוזה דלאחר שכבר קבע דלת הרי כבר מחויב בודאי ואמאי לא יברך, וכבר תמה בזה בכתב סופר יו"ד סימן קל"ט.

ואפילו אם כבר קיים המצוה קודם הרי לא בירך וא"כ יברך עכשיו וצ"ל דכוונת הש"ך הכא הוא דוקא אם קודם פטרה בברכת מזוזה אחרת ובכה"ג א"צ לברך אח"כ כשיקבענה אבל במקום שלא בירך בתחלה בודאי חייב לברך כשיקבענה.

אלא דמ"מ תמה הרעק"א דהא כשנטל המזוזה ליכא מצוה ויתחייב שוב בברכה, ותיירץ דהוי כטלית שפשטה על דעת ללבושה אבל איירי כשפטרה בשעת קביעתה, אבל ודאי אם לא בירך קודם יכול לברך עכשיו לדברי הגרעק"א בתש' תנינא סימן י"ג.

יבואר דבה"ח ובחיי אדם מבואר שאע"פ שלא בירך בקביעת המזוזה אינו מברך אחר כך כשיניחנה מחדש

אכן בדה"ח ובח"א כלל ט"ו מבואר דגם אם לא בירך קודם אין מברך עכשיו, וצ"ל דס"ל דלא כרעק"א דאין מברך על מזוזה אח"כ שאינו חשוב מעשה מצוה לברך עליה, ולא דמי למצוה שיש לה משך כתפילין וציצית שאכתי עושה מעשה בגופו שלבוש בהן אבל מזוזה לא חשיב כהמשך מעשה המצוה ולהכי אינו יכול לברך עליה, אבל לכאורה כשנטלה ושוב קבעה איכא מעשה מצוה וכל שעדיין לא בירך עליה לכאורה יכול לברך עליה.

אלא צריך לומר דס"ל שאינו חשוב מעשה חדש לברך עליו שהרי כשם שכשנטלה על מנת לקבועה מחדש לא פסק ברכתו הראשונה הכי נמי גם בלא בירך בתחלה כל שנטלה על מנת לקבועה מיד לא חשוב מעשה כדי לברך עליה והוא פלא וצ"ע.

ובספר מזוזה ביתך למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א כתב בסימן רפ"ו ס"ק נ"ז כתב שאם לא בירך בתחלה מברך אחר כך כשקובעה וכתב שלשון דה"ח צ"ע.

בביאור כוונת רעק"א שהיוצא מביתו אינו מקיים מצוות מזוזה ולמה אינו חייב משום בית האוצר

בתמידות במחשבתו בעת ישיבתו בסוכה בשמחה עצומה קיום מ"ע זו ומכ"ש כשירגיל בתמידות לפרט בדבור קיום מ"ע זו בודאי לא יבא אל ביטול מ"ע זו אפילו רגע כמימרא אל דבר בלתי הכרחי כי ההרגל נעשה טבע לחשוב תמיד קיום מ"ע זו ועתה בשהייה מעט בביתו בטל ממחשבה זו בודאי מיד יראה נרתע לאחריו ודי בהערה זו עכ"ל.

וכן יל"ע בדברי היסוד ושורש העבודה שכתב שבכל רגע שאינו יושב בסוכה הרי הוא מבטל מצוות סוכה והרי אם הוא יושב בביתו הרי הוא מקיים מצוות מזוזה בכל רגע.

יבואר דבסוכות שאינו דר בסוכתו הרי הוא מקיים מצוות מזוזה בביתו משום בית האוצר

והעירני הרב הגאון ר' משה דוד דדין שליט"א שהרי כבר העירו בעין יצחק יורה דעה סימן ל"א ובספר נחלת צבי יורה דעה סימן רצ"א ס"ב על מה שכתב ברעק"א שכשיצא מביתו הרי הוא אינו מקיים מצוות מזוזה הרי הוא בית האוצר שחייב במזוזה, ומרגלא בבית המדרש לבאר דברי רעק"א דבית שמויחד לדירה א"א לחיוב משום בית האוצר.

דאין חשוב כבית האוצר אלא בית שתשמישו מיוחד לאוצר, אבל בית שמויחד לדירה ולעת עתה אינו דר בה אינו חשוב בית האוצר כשאנו דר בה, ואע"פ שמסבירא הוי אמרינן דכל בית דירה חייב במזוזה מתרי טעמי משום בית דירה ומשום בית האוצר, מ"מ סברת הרעק"א הוא דבית המיוחד לדירה אינו חשוב כבית האוצר, ולפ"ז בסוכות כיון שביתו אינו משמש לדירתו הרי הוא כבית האוצר וחייב במזוזה משום בית האוצר וא"כ כשיצא לסוכתו הרי הוא מקיים גם מצוות סוכה וגם מצוות מזוזה, כאחת.

והעירני שאם אשתו ובנותיו בביתו הרי אינו נעשה בית האוצר שהרי כל שהוא בית דירה אינו חייב משום בית האוצר והוא אינו מקיים מצוות מזוזה כשאנו בביתו, אבל ברעק"א מבואר שם דכשבני ביתו בביתו והוא דירתם הרי גם הוא מקיים מצוות מזוזה יע"ש וצ"ע.

יבואר דבית האוצר אינו חייב במזוזה אלא משום שהוא משמש לדירה אבל בית האוצר לחוד אינו חייב במזוזה

ויש לעיין דאפשר לומר דסברת רעק"א הוא דהא דבית האוצר חייב במזוזה אינו אלא בבית האוצר שמשמש לדירה שדר בה אבל אם אינו דר בדירה ויש לו בית האוצר אינו חייב במזוזה, ובוה יתיישב אמאי לא קיים דוד המלך מצוות מזוזה בבית המרחץ משום בית האוצרות הרבים שהיו לו שהרי המלך היה לו אוצרות רבים וע"כ דכל שאינו דר בביתו אינו מתחייב משום בית האוצר.

ונראה להביא ראיה לכך שבית האוצר אינו חייב אלא משום שהוא אוצר לדירה דהנה כתב בשו"ע סימן רפ"ו חנויות שבשווקין פטורות ממזוזה וכתב הט"ז וז"ל ולא

שנמצאים בבהכנ"ס, וע"כ דבהכנ"ס אינו חשיב בית האוצר משום שעומד לתפלה, וה"נ בית שמויחד לדירה לא חשיב בית האוצר כשלא דר בו.

דמי לבית התבן או אוצר דשם תשמיש השייך להם אין חילוק בין יום ללילה וכו', עכ"ל, וצ"ב אמאי חנויות שבשוקין לא חשיב שהוא אוצר ביום ובלילה.

ואפשר דכוונת הט"ז כמש"כ הדרישה שפירש טעמא דבית האוצר ובית התבן דחייבין, הוא משום דנכנסין ויוצאין בתוכם, ובעבור זה חשיב בית דירה, אף על גב דאין דרים שם ממש, ומבואר בדענין שנכנסים ויוצאים שם תדיר חשיב בית דירה משמע מדבריו דבית האוצר שחייב במזוזה הוא רק שע"י שיש שם אוצר הוא יוצא ונכנס בו אבל אינו חייב משום בית האוצר כשהוא מניח הפצים באוצר ונכנס שם רק לפקדים ולפי"ז טעם חובב בית האוצר הוא משום שהאוצר הוא חלק מדידתו וכשם שיש שימושים בבית דירה לאכילה ולשינה יש גם שימוש דירה שהוא דר שם ע"י שנכנס ויוצא בו להניח חפציו אבל אם אינו דר שם כלל אלא מניח שם חפציו ונכנס שם רק לפעמים אינו נקרא שדר שם וא"כ כאן כל שלא נכנס עדין לדור ואין לו כאן עתה אלא אוצר יש לפטור כל זמן שלא נכנס לדור, ואפשר דכוונת הט"ז דחנויות פטורות משום דמשמשין ביום ובלילה היינו תשמיש השייך לו אין חילוק בין יום ללילה, פירוש שהוא יוצא ונכנס בבית האוצר בלילה כמו ביום, ועל כן חשיבה דירת קבע, אך גבי חנויות שאין נכנס ויוצא רק ביום ולא בלילה, כי אין דרך להכנס בחנות בלילה, להכי לא חשיב כבית דירה.²

ולפי"ז גם הדר בסוכתו בחג הסוכות אין דירתו חייבת משום בית האוצר משום שאינו בית האוצר של דירה שהרי מאחר והסוכה פטורה ממזוזה א"כ גם האוצר שחייב משום הדירה פטור ממזוזה.

אמנם קשה לומר שהיוצא מדירתו לשעה אינו חשוב שדר בדירתו ולהכי גם בית האוצר דירה פטור מן המזוזה והגע עצמך כשיורד לקחת היין והשמן מן האוצר האם בשעה זו חשוב כאינו דר בדירתו ופטור ממזוזה באוצרות היין ושמן ידידה.

ואפשר כשכשיורד לקחת השמן מן האוצר אכתי דר הוא בדירתו שהוא מעשה דירה אבל כשיוצא לגמרי לעסקיו אינו חשוב כדר בדירתו והאוצרות פטורין מן המזוזה וצ"ע.

והנה יש מקום לומר דמזוזה אינה קיום שבכל רגע אלא המצוה לקבוע המזוזה אבל קיומה אינו אלא בשעה שקובעה כמו מצוות מעקה שאין קיומה בכל רגע שהרי

נשאלתי במזוזה שנפלה בשב"ק ולא יכלו לקבוע המזוזה בשבת האם כשקובע המזוזה במוצ"ש הרי הוא מברך על קביעת המזוזה, דלכאורה נראה שהוא חייב לברך דדמיוא נפל הטלית דמחייב לברך לכו"ע כמש"כ בשו"ע או"ח סימן ח' סט"ו, ובשלמא בנטל המזוזה לבודקו ומחזיר המזוזה בלא הפסק גדול, א"צ לברך דהוי כפשט הטלית ע"מ לחזור וללבושו כמש"כ הרמ"א סימן ח' ס"ג דאינו חוזר ומברך. ובמג"א מסיק דכשדעתו ללבושו אפילו כשאין לו טלית קטן א"צ לברך, אבל בנפל הטלית צריך לברך שיש כאן הפסקה בהמצוה, ולא היה דעתו להמשיך במצוה להכי מברך. **ושו"ר** בפתחי תשובה סימן רפ"ט שכתב שאם הסיר המזוזה על מנת להניחה שנית אינו מברך כמו לגבי ציצית אבל בנפלה המזוזה חוזר ומברך וכמו גבי טלית.

אמנם במג"א סימן כ"ה ס"ק כ"א כתב בשם השל"ה דאם סתמא דעתו ללבוש התפילין כ"ז התפלה שפיר חשיב כדעתו לקיים המצוה אחר הנפילה וא"צ לברך, ולהכי בנשמוטו התפילין ממקומן בשעת התפלה אינו חוזר ומברך, והנה לענין נפל הטלית מעליו דחוזר ומברך לא נזכר סברא זו במג"א, אבל בגליון הרעק"א בשו"ע סימן ח' על המג"א סק"כ כתב דאפשר דהא דנפלה טליתו חוזר ומברך היינו דווקא שלא בשעת התפלה כמש"כ המג"א בשם השל"ה.

וצ"ע בדמ"ב סימן ח' סט"ו לא העתיק סברת הרעק"א לענין ציצית. וכן נראה מלשונו של הרעק"א שנסתפק בזה שכתב רק בדרך אפשר שגם בציצית אמרינן דבתוך התפלה הוי כדעתו להחזירו עליו, וצ"ב מ"ש.

יבואר דחלוק נפל הטלית מנשמוטו התפילין בשעת התפלה

ואפשר לפי משנ"ת בבה"ל סימן כ"ה ס"ב בד"ה "אי"צ" שכתב דבנפסק הקשר של תפילין אפילו בשעת התפלה חוזר ומברך דכיון דלא שכיח שינתק הקשר ה"ז חוזר ומברך, א"כ ה"נ לגבי נפלה הטלית דלא שכיח כ"כ להכי השמיט במ"ב האי דינא דנפלה הטלית בשעת התפלה דאינו חוזר ומברך, דבלא"ה יש שחלקו על סברת המג"א בשם השל"ה. **ולמשנ"ת** ה"נ במזוזה אף אם נימא דסתמא דעתו לכל הזמן וחשיב דעתו לקיים המצוה, מ"מ אחר הנפילה שפיר מחייב לברך דהא לא שכיחא שיפול המזוזה כ"כ, ולהכי אפשר דחשיב כהנחה חדשה וחוזר ומברך.

² ובשו"ת רב פעלים חלק ב' סימן ל"ז כתב וז"ל כי בית האוצר ובית העצים וכו' כולם משמשים צרכי דירת האדם כי האדם במקום דירתו צריך הוא לכל הדברים האלו שאוצרים בהם שהאדם במקום דירתו צריך לעצים וצריך ליין ושמן ותבואה שבבית האוצר וצריך לבקר לאכול מחלבן משא"כ חנויות בשווקים שמונחים בהם סחורות של מושא ומתן ואין שם דברים שהם מצרכי הדירה, עכ"ל, וכל זה כמו שביארנו.

המגן אברהם לא הקשה על האר"י ז"ל שהרי היה לו מצוות מעקה וכן התוס' ב"ק לא הקשו שהרי כל אחד הוא עוסק במצוה משום מצוות מעקה.

יבואר אם במצוות מזוזה דבית האוצר מקיים מצוה בכל רגע שיש שם מזוזה

והנה בתוס' ב"ק (דף נ"ו ד"ה בההיא) נסתפקו בדניא דעוסק במצוה פטור מן המצוה וכתבו וכו' כל אדם שיש לו מזוזה בפתחו ותפילין בראשו נפטר מכל המצוות מדין עוסק במצוה וע"כ דכיון דאפשר לקיים שניהם חייב הרי להדיא דמצוות מזוזה קיומה בכל שעה ושעה ובתוס' ב"מ כ"ט ד"ה והוי השמיטו מקושייתם מזוזה וי"ל דבדוקא השמיטוהו וכו"ל דיש לומר דבמזוזה אין המצוה אלא בשעת קביעתה ותו לא, וצ"ע.

ובשו"ת רע"א תנינא סי' י"ג מב' דס"ל דאיכא מצוה במזוזה בכל רגע שהרי כתב שאם לא בירך בזמן שקבע המזוזה מברך כל זמן שהיא קבועה כמצוה נמשכת ע"ש. **וידידי הרב המופלא ר' רפאל פיישר שליט"א** אמר דאפשר דשאני חובב מזוזה דבית האוצר מחייב מזוזה דבית דירה שחייב מזוזה דבית האוצר הרי היא כמעקה שאין קיומה אלא בשעת קביעותה אבל חובב מזוזה דבית דירה בזה קיומה בכל עת שדר בביתו ולכן לא הוקשה לרעק"א שבשעה שיוצא מביתו יש לו מזוזה בבית האוצר, ואכתי צ"ב מג"ל לחדש שיש חילוק במצוות מזוזה בין בית דירה לבית האוצר, אבל אי נימא הכי יתיישב דברי רעק"א בשופי.

ישוב בכוונת היסוד ושורש העבודה

אמנם כבר נתבאר דמצוות סוכה היא מצוה המחייבת עליו ומוטלת עליו לקיימה בכל עת אבל מזוזה אינה אלא חובב שאם דר בבית חייב במזוזה ולהכי אינו חשוב שמבטל מצוות מזוזה כשיוצא מביתו, ולזה העירני בני יקירי הרב הגאון ר' יעקב שליט"א אבל מכל מקום אכתי הוא חידוש גדול שכל אימת שיכול לשבת בביתו הרי זוכה במצוות מזוזה ויש מעלה לאדם ללמוד בביתו מאשר בבית המדרש שהרי בבית המדרש מעיקר הדין פטור ממזוזה ובביתו מקיים מצוות מזוזה וצ"ע.

נפלה המזוזה בשבת האם כשיקבע במוצ"ש צריך לחזור ולברך

יבואר אם נפלה המזוזה בשבת אם דמי לפשט התפילין ונכנס לבית הכסא ועוד נראה דבנפל המזוזה צריך לברך שנית שהרי לענין תפילין נתבאר במג"א ס"ק כ"ב וכן הוא בב"ח ודרכי משה שם דבפשט התפילין ונכנס לבהכ"ס צריך לחזור ולברך. ואע"פ שדעתו ללבושו, מ"מ כיון שא"א ללבוש התפילין בבהכ"ס הוי כהיסח הדעת. וה"נ בנפלה המזוזה בשבת שא"א להחזיר המזוזה בשבת הוי כהיסח הדעת וצריך לחזור ולברך במוצ"ש כשיקבע המזוזה, וצ"ע. ואף שיש לחלק דביהכ"ס אינו מקום לקיים מצוות תפילין, אבל בשבת שפיר הוי זמן לקיים מצוות מזוזה רק שא"א לקבוע המזוזה בשבת, מ"מ יזיל בתר טעמא דכיון דאי אפשר לו לקיים מצוותו הוי כהיסח הדעת ושפיר מברך שנית.

והיה מקום לומר דבציצית לא ברירא ליה להרעק"א דבנפל טליתו אינו מברך משום שאינו מחייב במצוות ציצית אלא שאם לובש בגד של ד' כנפות הרי הוא מחייב בציצית להכי לא סגי בהאי מחשבה שרוצה שיהיה טליתו עליו כל התפלה שלא יחזור ויברך ולא אמרו המג"א אלא לגבי תפילין שמחייב בה בכל עת להכי סגי בהאי מחשבה שלא יחזור ויברך ואי נימא כהאי סברא א"כ לגבי מזוזה שמחייב בה כל זמן שדר בדירתו הרי הוא דומה לתפילין שאינו חוזר ומברך.

ולפי"ז במזוזה שנפלה כשלא היה בביתו שהוא פטור ממזוזה הרי הוא חוזר ומברך שהרי בשעה שנפלה לא היה חייב במזוזה ודמי לציצית שיש מקום לומר שהוא חוזר ומברך.

ומכל מקום יותר נראה כסברא ראשונה שהחילוק ביניהם הוא דבציצית אינו מצוי נפילתו כתפילין ולהכי במזוזה שאין נפילתו מצויה חוזר ומברך.

ועוד יש להעיר בדברי הפת"ת שכתב שאם הוריד המזוזה על מנת להחזירה אינו חוזר ומברך שהרי היה דעתו להחזירה, אבל הרי אם עזב דירתו לכמה ימים שהרי הפסיק ממצוותו והסיר דעתו ממנה למש"כ הרעק"א שאינו מקיים מצוות מזוזה כשאני בביתו א"כ כשהוריד המזוזה אפי' ע"מ להחזירה שפיר מברך שהרי היה היסח הדעת במצוותו, אלא שכל שלא עשה מעשה אינו מברך אבל כשעשה מעשה וקובע המזוזה שפיר מברך ומוכרח בדבריו שגם בזה אינו מברך, ומסתמית דבריו נראה דבכל גזונא אינו מברך אע"פ שהדרך שהאדם עוזב ביתו לכמה ימים.

וצ"ל כמשנ"ת לעיל שכל שנוטל על מנת להחזירה אינו חשוב קביעות מחדש לחייב עלה ברכה וצ"ע.

והעירני בני יקירי הרב הגאון ר' בן ציון שליט"א שצריך לקבוע המזוזה קודם הברלה משום שמזוזה דאורייתא והברלה דרבנן וגם מזוזה הוא תדיר כנגד הברלה.

³ ויעויין במ"ב סימן כ"ה ס"ק מ"ד שכתב לענין מי שרגיל להיות עם תפילין לפעמים עד חצות ונשמוט התפילין ממקומן חוזר ומברך והיינו משום שאינו רגיל לעולם אבל אם רגיל לעולם אמרינן דאינו חוזר ומברך וחזוין דחלוק מצוות ציצית שאינו מחייב בה.

מי שהשאל תלית של ציצית לחבירו שיוכל לקיים מצות ציצית האם כשמחזירו חוזר ומברך

והנה העירוני בזה דגם אי נמצא דבציצית שאולה אינו מקיים מצוות ציצית מ"מ הרי אכתי יכול לקיים מצוות ציצית בהטלית ויכול להחליף הציצית בציצית שלו ומשום החלפת חומי הציצית אפשר דא"צ לברך שנית, דרך כשאנו יכול לקיים המצוה בהבדל שהוא מחייב המצוות ציצית אמרין דיש כאן היסח הדעת מן המצוה שלא יכל לקיימו בשעה שאינו שלו, אבל מה שהציצית נפסלו לא אמרין שמשום זה יברך שנית דיכול להטיל ציצית אחרים. ובעיקר האי דינא אי מחליף ציצית או מחליף תפלין או מזוזה מברך שנית תלית לכאורה בפלוגתא המג"א והמ"ב הובא בשעה"צ סוף סימן תרל"ט לענין היוצא מסוכה לסוכה אי חוזר ומברך לישב בסוכה יעו"ש. אמנם במ"ב סימן כ"ה ס"ק נ' ובמ"ב סימן תקפ"ה סק"ד כתב שצריך לחזור ולברך בהחליף לתפלין אחרים.

עוד העירוני דלמש"כ המג"א סוף סימן י"ג לתרין קושיית אחיו ר' יהודה אמאי לא יפקיר תליתו בשבת כשנפסלו הציצית כדי שלא יבטל מעצמו מצוות ציצית, וכתב דלא מהני דסו"ס כיון שגם אחר שיפקירו ימשיך להשתמש בטליתו, בזה חשיבין לתליתו כטלית שאולה לאחר ל' יום דחייב בציצית מדרבנן דנראה כשלו וחייב בציצית. ולפ"ז ה"נ כשהשאל תליתו לחבירו כשיקחנו ממנו לעצמו גם בלא שיעשה קנין לעצמו, הרי הוא חייב מדרבנן דנראה כשלו וא"כ תו ליכא היסח הדעת.

והנה לכאורה היה מקום לומר דכשהשאל תליתו לחבירו בשביל שיוכל לישא כפיו ואפי"ל לא הקנהו לו מ"מ בעודו אצל חבירו אינו יכול לקיים מצוותו שהרי השאלו לו ואינו יכול לקחתו ממנו. וא"כ שוב יצטרך לברך כשלקוחו ממנו, מ"מ אפשר דבזה אכתי אינו חייב כמפקע מקיים המצוה כדי שיחשב היסח הדעת, וכן עמא דבר שנותנים תליתן לברכת כהנים ואין חוזרים ומברכים על הציצית וע"ע.

בעניין להתפלל לפני העמוד או להתפלל בותיקין

לאלהים ית', ואלו היה קרוב לנביאים במדותם הטובות ומנהיגיהם המשובחים והשתדלותם בעבודת הבורא ואהבתם הוכה בו, אינם כוכיות מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה ומישר הרשעים אל עבודת הבורא. **שאינתי נכפלות בעבוד זכויות בכל הימים ובכל האמונים.** והמושג בזה משני סוחרים הגיעו אל המדינה, הרויה אחד מהם בסחורה אחת, שהיתה בידו, עשרת כפלי הקרן, והיה הכל מאה זוז. והרויה השני כפל אחד בלבד, והיו לו סחורות רבות והגיעו לידו עשרת אלפי זוזים. והיה ריוח הסוחר הראשון עם רוב כפלי הרווח תשעים זוז ועשרה חלקים מאחד עשר חלק בזוז, והיה ריוח הסוחר השני חמשת אלפים זוזים עם מעט כפל הרווח. וכן, אחי, מי שאין מתקן אלא נפשו בלבד, תהיה זכותו מעטה, ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות, תכפל זכותו כפי זכויות כל מי שיתקן לאלהים, כמ"ש ר"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ואמרו משה זכה וזכה את הרבים וזכות הרבים תלוי בו, שנאמר: צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל, ואמר ולמוכדיהם יענם ועליהם תבוא ברכת טוב, ואמר תורת אמת היתה בפה ודורו, ואמר ומצדקי הרבים כמכבים לעולם ועד, עכ"ל.

אכן יש להסתפק אם במקום שיש בעל קורא אחר והרבים יזכו על ידי אחר אם גם בזה אמרין שמצוה שיש בה יזכיר הרבים שהיא עדיפא מתפלה כותיקין אבל בפשטו לפי חשבוננו של החובת הלכות לכאורה עדיפא מצוה של יזכיר הרבים וע"ע.

וראיתי שכתבו בשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שתפלה כותיקין עדיפא וכן נהגתי בהיותי אבל על אאמור"ר זצ"ל שהוצרכתי להתחלק במניין כותיקין עם אבליים אחרים והתפללתי כותיקין שהיא מצוה גדולה ושכרה הרבה מאוד וע"ע.

בעניין יתגבר כארי לעבודת הבורא וקימת שחרית

וכ"כ בשם האר"י ז"ל שפרשת תרומה נגמר באותיות נחשת ופרשת תצוה מתחלת ואתה תצוה ונחשת הם אותיות נח שת ואתה זהו משה רבינו ומרומו שכולם מאותו שורש נשמה. ובגמ' חולין דף קל"ט אמרו משה מן התורה מניין בשגם הוא בשר בשג"ם בגמ' משה, והרי הוא פלא וכי משה אינו בתורה אלא בפרשת בראשית באותיות בשגם והרי כל התורה כולה על ידי משה נתנה ובכל התורה נמצא משה רבינו חוץ מפרשת תצוה, ועיין בילקוט ראובני ריש פרשת נח בשם התיקונים וזה לשונו הקב"ה שתל למשה בימי נח ולא אצלך דהיינו שנשמת משה ה' בנח ולא הצליח לכך בפעם הראשון נקרא איש צדיק ואח"כ כשנסתלקה ממנו נשמת משה נקרא איש אדמה ולכן אמר משה מחני נא ר"ל כבר בימי המבול לא התפללתי אבל עכשו אמצח נפשי וזה שאמר מחני נא מחני" אותיות מ"י נ"ח עכ"ל.

ושמעתי מידדי האנן ר' מנחם טוקר שליט"א שבתפלה משה אחר חטא העגל יש נ"ח תיבות כמניין נח שבא בתפלה זו לתקן חטא של נח ועיין בבעל הטורים פירוש עקב בתפלת משה רבינו בחטא העגל כתב דיש נ"ח תיבות שתפלתו מצאה חן בעיני ד' וראה זה פלא שבשני התפלות של משה רבינו שהזכור בתורה על חטא העגל יש נ"ח תיבות כמניין נח לתקן חטא נח. וחזוין דהב"ה שבהיבא מבכורות צאנו נתקיים כל העולם על ידו בשבת ובנח ובמשה רבינו והכל בא ממה שכיבד להקב"ה בבכורות צאנו וזהו לכל הגדולה הזו.

ובענין זה נראה לכאורה בהשאל ציצית לחבירו והקנהו לו כדי שיוכל לקיים בו מצות ציצית ואח"כ החזירו לו, ולכאורה צריך לחזור ולברך, שהרי כשהקנהו לחבירו אינו יכול לקיים מצוות ציצית שהרי הוא תלית שאולה, אמנם בזה היה אפשר ע"פ מש"כ המג"א סימן י"ד סק"ז שכתב לענין תלית שאולה שיוכל לברך עליה דמקיים בו מצוה כאינו מצוה ועושה, [וכן הוא בתוס' חולין דף ק"ע"ב] א"כ אינו חייב היסח הדעת דגם כשהיתה תליתו שאולה אכתי יכול לקיים בו מצוות ציצית כאינו מצוה ועושה, וע"ע.

ויעוין עמק ברכה ציצית סימן י"א שכתב דמי שהשאל לחבירו תליתו כדי שיוכל לקיים בו מצוות ציצית והקנהו לו, כשהחזיר ולקחה מחבירו חוזר ומברך דבשעה שהקנהו לחבירו לא יכל לקיים מצוותו משום שהוא תלית שאולה. וכתב דאף למש"כ המג"א סימן י"ד דבטלית שאולה יכול לקיים בו מצוות ציצית כאינו מצוה ועושה, מ"מ כיון דציצית שאולים פסולים לקיים בהם מצות ציצית א"כ כשהקנה תליתו לחבירו לא יוכל לקיים מצוות ציצית בהטלית כיון שהציצית אינם שלו יעו"ש.

אמנם באמת הוא קושיית הרע"ק"א בגליון המג"א סימן י"ד שכתב דבדוקח תלית מצויצית של חבירו שלא מודעתו מברך עליה כמו שמברך על מ"ע שהו"ג, והקשה ברע"ק"א דאכתי הציצית שאולים ואינו יכול לקיים בהם מצוות ציצית ונשאר בצ"ע, ויעוין בתהלה לדוד שם שכתב דע"כ גם בציצית שאולים מקיים מצוות ציצית, וכן באתרוג שאול יקיים מ"ע דלולב אבל לא יקיים חיובו. אבל הוא מילתא דתמיהה, ועכ"פ במג"א ובתוס' בחולין דף ק"י כתבו שיוכל לקיים מצוות ציצית בטלית מצויצית שאולה וע"כ דלא כרע"ק"א.

ונשאלתי במי שהוא אבל על אביו ורוצה להתפלל לפני העמוד אבל במניין ותיקין שהוא רגיל להתפלל אינו יכול להתפלל לפני העמוד אלא חלק קטן מן הימים האם יעדיף להתפלל במניין מאוחר לפני העמוד או שיתפלל בותיקין ולא יתפלל לפני העמוד. **ושורש** ספיקו הוא משום שלהתפלל לפני העמוד הוא כבוד אב ואפשר דהוא עדיף מתפלה בותיקין שהרי הוא מצוה מן התורה.

ונראה דעיקר הספק הוא איזה מצוה עדיפא גם כשאנו אבל על אביו כגון שיוכל לקרות קריאת התורה במניין אחד שאין מתפללין בותיקין או להתפלל בותיקין אבל לא יקרא קריאת התורה וכשנענה הי מצוה עדיפא היא המצוה שגם יכבד אביו בזה שהרי הכבוד אב הוא כשעושה מצוות עולה אותה מצוה לפניו יתברך והיא מזכה את האב שבזכותו נעשה מצוה זו ולכן מתפללין לפני העמוד שהוא מצוה גדולה ולכן הוא זכות לאב ולכן השאלה אינה אם כבוד אב הוא עדיף מותיקין אלא השאלה אם תפלה כותיקין עדיפא מלהתפלל לפני העמוד ואם היא עדיפא הרי גם עדיפא לכבוד אב.

והנה על תפלה כותיקין כתב השו"ע סי' נח ס"א וז"ל ומי שיוכל לבין לעשות כן שכרו מרובה מאד, עכ"ל, ולא מצינו בשו"ע עוד מקום שכתב ששכרו הרבה מאוד וא"כ אפשר שמצוותו מרובה מאשר להתפלל לפני העמוד או לקרוא קריאת התורה.

אמנם מצוות קריאת התורה ושליח ציבור הוא מצוה של יזכיר הרבים אפשר שמצוותו גדולה מאוד שהרי כתב בחובת הלבבות שערי יסעור אהבת ה' פרק ו' וז"ל וראוי לך, אחי, לדעת, כי זכויות המאמין, אפילו אם יהיה מגיע אל התכלית הרחוקה בתקון נפשו

כתוב בתורה בפרשת בראשית והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ד' אל הבל ואל מנחתו, ובפשוטו הוא משום שהקריב מבכורות צאנו ומחלביהן, וכן מבואר ברמב"ם (פ"ז מהלכות איסורי מזבח הל' י"א) וז"ל מאחר שכולן כשרין למנחות למה נמנו, כדי לידע יפה שאין למעלה ממנו והשוה והפחות שהרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו, **הרי נאמר בתורה והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ד' אל הבל ואל מנחתו**, והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב שיהיה מן הנאה והטוב, אם בנה בית תפלה יהיה נאה מבית שיבתו, האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו, כסה ערום יכסה מן היפה שבכסותו, הקדיש דבר יקדיש מן היפה שבנכסיו וכן הוא אומר כל חלב לך וגו', עכ"ל.

ומסתבר שכל עבודת ד' שהיא עבודת התפלה אם מביא מבכורות צאנו דהיינו השעה ראשונה שמתעורר אותה מביא קרבן לך' היא מתקבלת ביותר אבל אם מאחר תפלתו עד שכבר אי אפשר לאחור עוד שהוא כבר סוף זמן תפלה של הזמן השני הרי הוא כמביא מופרי האדמה מן הגרוע ואינו מבכורות צאנו ואינה מתקבלת לרצון.

ובדעת זקנים מבעלי התוספות בראשית פ"ד כתב וז"ל וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, מכאן תשובה, למינים שכופרים בעולם הבא, דבמה שיש אליו, והרי נהרג מיד, אלא על דרך צריך לומר, שקבל קרבנו, וזכרו לעוה"ב עכ"ל.

לרפואת ר' עקיב צבי בן חיים שושנה בתושה"ח

מאשר את אביו ולמה לא יתפלל לפני העמוד ויזכה עצמו במצוה זו, וכבר שמעתי מאחד שאמר שלומד משניות לעילוי נשמת עצמו ואינו רוצה לחכות ולסמוך על מה שבניו ילמדו עברו.

ולכן רע עלי המעשה שנמנעים מלהתפלל מלפני העמוד אף אחרי שיצאו יד"ח סירוב ורק כשהאדם אבל לא עליו הרי הוא מחפש את העמוד בכל מיני טרדות והרי הוא מצוה שמזכה את האדם עצמו יותר

לעילוי נשמת

היקר יקרים ר' יוסף בן סטי ז"ל שהיה מאיר פניו לכל אדם

נלב"ע ליל שבת א' דר"ה תשפ"א • יחי זכרו ברוך